

Extra No. 100

सत्यमेव जयते

The Gujarat Government Gazette

EXTRAORDINARY
PUBLISHED BY AUTHORITY

Vol. LXIV]

FRIDAY, MARCH 3, 2023 / PHALGUNA 12, 1944

Separate paging is given to this part in order that it may be filed as a Separate Compilation.

PART IX

Gujarati translation of Bills, Acts and Notifications other than
those published in other parts.

વૈધાનિક અને સંસદીય બાબતોનો વિભાગ
સચિવાલય, ગાંધીનગર, ૩ માર્ચ, ૨૦૨૩

તારીખ: ૩ માર્ચ, ૨૦૨૩ના ગુજરાત રાજપત્ર, (અસાધારણ)માં અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા સન ૨૦૨૩-ના
ગુજરાત અધિનિયમ ક્રમાંક: ૪નો ગુજરાતી અનુવાદ આથી સર્વે લોકોની જાણ સારુ પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

વી. એન. શેખ,
સરકારના નાયબ સચિવ.

GUJARAT ACT NO. 4 OF 2023.

THE GUJARAT COMPULSORY TEACHING AND LEARNING OF GUJARATI LANGUAGE ACT, 2023.

ગુજરાત વિધાનમંડળના નીચેના અધિનિયમને રાજ્યપાલે સન ૨૦૨૩ના માર્ચ મહિનાની ૨-જી તારીખે અનુમતિ આપી હોવાથી, તે આથી સર્વે લોકોની જાણ સારુ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે.

કે. એમ. લાલા,

ગુજરાત સરકારના સચિવ,

વૈધાનિક અને સંસદીય બાબતોનો વિભાગ.

GUJARAT ACT NO. 4 OF 2023.

AN ACT

to provide and ensure teaching and learning of Gujarati as one of the languages in all Schools in the State of Gujarat.

સન ૨૦૨૩નો ગુજરાત અધિનિયમ ક્રમાંક: ૪.

(રાજ્યપાલની અનુમતિ મળ્યા પછી, સન ૨૦૨૩ના માર્ચ મહિનાની ૩જી તારીખે “ગુજરાત સરકારી રાજપત્ર”માં (અંગ્રેજીમાં) પ્રથમ પ્રસિદ્ધ કરેલો).

ગુજરાત રાજ્યમાંની તમામ શાળાઓમાં એક ભાષા તરીકે ગુજરાતીના શિક્ષણ અને અભ્યાસની જોગવાઈ કરવા અને તે સુનિશ્ચિત કરવા બાબત અધિનિયમ.

રાજ્યમાં પ્રાથમિક (પ્રારંભિક) શિક્ષણ આપતી શાળામાં અભ્યાસ કરતા તમામ વિદ્યાર્થીઓ, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી એક ભાષા તરીકે તબક્કાવાર રીતે ગુજરાતી ભાષાનો અભ્યાસ કરશે (શીખશે) તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, ગુજરાત સરકારે, એક નીતિવિષયક નિર્ણય લીધો છે.

આથી, ભારતના ગણરાજ્યના ચુંમોતેરમા વર્ષમાં નીચેનો અધિનિયમ કરવામાં આવે છે:-

૧. (૧) આ અધિનિયમ ગુજરાત ફરજિયાત ગુજરાતી ભાષાના શિક્ષણ અને અભ્યાસ બાબત અધિનિયમ, ૨૦૨૩ કહેવાશે. ટૂંકી સંજ્ઞા અને આરંભ.
- (૨) તે, સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, નક્કી કરે તેવી તારીખે અમલમાં આવશે.
૨. આ અધિનિયમમાં, સંદર્ભથી અન્યથા અપેક્ષિત ન હોય, તો- વ્યાખ્યા.
 - (ક) “શૈક્ષણિક વર્ષ” એટલે સંબંધિત બોર્ડ પ્રમાણે શરૂ થતું શૈક્ષણિક વર્ષ;
 - (ખ) “સક્ષમ સત્તાધિકારી” એટલે કલમ ૪ હેઠળ સરકારે નીમેલા સક્ષમ સત્તાધિકારી;
 - (ગ) “પ્રાથમિક (પ્રારંભિક) શિક્ષણ” એટલે બાળકોનો મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણનો અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૦૮ની કલમ ૨ના ખંડ (છ)માં વ્યાખ્યા કર્યા પ્રમાણે પહેલાં ધોરણથી આઠમા ધોરણ સુધીનું શિક્ષણ;
 - (ઘ) “સરકાર” એટલે રાજ્ય સરકાર;
 - (ચ) “ઠરાવેલું” એટલે નિયમોથી ઠરાવેલું;

સન ૨૦૦૮નો
ઉપમો.

(છ) “શાળા” એટલે,-

- (૧) સરકાર અથવા સ્થાનિક મંડળો દ્વારા સ્થાપવામાં આવેલી અને નિભાવવામાં આવતી કોઈપણ ધોરણ (વર્ગ)માં પ્રાથમિક (પ્રારંભિક) શિક્ષણ આપતી કોઈ શાળા; અથવા
- (૨) ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૦ના ખંડ (૧) હેઠળ સ્થપાયેલી અને સંચાલિત લઘુમતી શાળા સહિતની રાજ્ય નિધિ (ફંડ)માંથી અનુદાન મેળવતી હોય કે ન હોય તેવી કોઈપણ ખાનગી શૈક્ષણિક એજન્સી દ્વારા સ્થપાયેલી અને સંચાલિત અથવા નિભાવવામાં આવતી કોઈપણ ધોરણ (વર્ગ)માં પ્રાથમિક (પ્રારંભિક) શિક્ષણ આપતી કોઈ શાળા; અથવા
- (૩) ગુજરાત રાજ્યમાં ચલાવાતી અને કોઈ બોર્ડ સાથે જોડાયેલી (સંલગ્ન) હોય તેવી બીજી કોઈ શાળાઓ.

(જ) “રાજ્ય” એટલે ગુજરાત રાજ્ય.

ફરજિયાત
ભાષા તરીકે
ગુજરાતી.

૩.

- (૧) રાજ્યમાંની તમામ શાળાઓમાં વધારાની ભાષા તરીકે ગુજરાતી ભાષા, ફરમાવામાં આવે તેમ, તબક્કાવાર રીતે, ફરજિયાત ભાષા તરીકે ભણાવવી જોઈશે.
- (૨) જે શાળાઓમાં ભાષા તરીકે ગુજરાતી ભાષા ભણાવવામાં (શીખવવામાં) આવતી નથી તેવી શાળાઓએ, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી પહેલાં ધોરણથી વધારાની ભાષા તરીકે ગુજરાતી ભાષા દાખલ કરવી જોઈશે અને તબક્કાવાર રીતે આઠમા ધોરણ સુધી શીખવવી જોઈશે.
- (૩) દરેક શાળાએ, ગુજરાતીને વધારાની ભાષા તરીકે ભણાવવા (શીખવવા) માટે, સરકારે, ઠરાવેલા પાઠ્યપુસ્તકોનું અનુસરણ કરવું જોઈશે.

સક્ષમ
સત્તાધિકારી.

૪.

- (૧) સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓ પાર પાડવાના હેતુઓ માટે, પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામક, ગુજરાત સરકાર-ની કચેરીમાંના નાયબ નિયામકના હોદ્દાથી ઉતરતા હોદ્દાના ન હોય તેવા શિક્ષણ વિભાગના કોઈ અધિકારીની સક્ષમ સત્તાધિકારી તરીકે નિમણૂક કરી શકશે અને જુદા જુદા વિસ્તારો માટે જુદા જુદા સક્ષમ સત્તાધિકારીઓની નિમણૂક કરી શકશે.
- (૨) સક્ષમ સત્તાધિકારી ઠરાવવામાં આવે તેવી સત્તા વાપરશે અને તેવા કાર્યો કરશે.

સક્ષમ
સત્તાધિકારી
રાજ્ય સેવક
ગણાશે.

૫.

- કલમ ૪ હેઠળ નીમાયેલા સક્ષમ સત્તાધિકારી, ભારતના ફોજદારી અધિનિયમ, ૧૮૬૦ની કલમ ૨૧ના અર્થ મુજબ રાજ્ય સેવક ગણાશે.

સન
૧૮૬૦નો
૪૫મો.

શાળા
દ્વારા
મુક્તિ.

૬.

- (૧) ગુજરાતની બહારના નિવાસી (અધિવાસી) હોય તેવા ગુજરાતની શાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓના કિસ્સામાં, આ અધિનિયમની તમામ અથવા તે પૈકીની કોઈ જોગવાઈઓમાંથી મુક્તિ આપી શકાશે. વિદ્યાર્થીની નોંધણી જ્યાં થયેલી હોય તે સંબંધિત શાળા દ્વારા, વિદ્યાર્થીના માતા-પિતા/વાલીની વાજબી કારણો સાથેની લેખિત વિનંતી પરથી, આવી મુક્તિ આપી શકાશે.
- (૨) આવા વિદ્યાર્થીઓની જરૂરી વિગતો સાથેની યાદી, શાળા દ્વારા આવો નિર્ણય લેવામાં આવે તેમ અને ત્યારે, સંબંધિત જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી/જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારીને મોકલી આપવી (જાણ કરવી) જોઈશે.

સરકાર
દ્વારા
મુક્તિ.

૭.

- શિક્ષણ વિભાગ, ગુજરાત સરકાર, તેને ઉચિત જણાય તેવી શરતોને અધીન રહીને, રાજપત્રમાં સામાન્ય અથવા ખાસ હુકમ પ્રસિદ્ધ કરીને, કોઈ શાળા અથવા વિદ્યાર્થીઓના વર્ગને, આ અધિનિયમની કલમ ૬ની જોગવાઈઓ સિવાયની, આ અધિનિયમની તમામ અથવા તે પૈકીની કોઈ જોગવાઈઓમાંથી મુક્તિ આપી શકશે.

૮. (૧) કોઈ શાળા, આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓનું એક મહિના માટે પ્રથમ વખત ઉલ્લંઘન કરે, તો તે રૂપિયા પચાસ હજારના દંડને પાત્ર થશે:
- પરંતુ તેવી શાળા આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓનું એક મહિના માટે બીજી વખત ઉલ્લંઘન કરે, તો તે એક લાખ રૂપિયાના દંડને પાત્ર થશે:
- વધુમાં, તેવી શાળા આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓનું એક મહિના માટે ત્રીજી વખત અને ત્યારપછી ઉલ્લંઘન કરે, તો તે બે લાખ રૂપિયાના દંડને પાત્ર થશે.
- (૨) સક્ષમ સત્તાધિકારીને, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ દંડ લાદવાની (કરવાની) સત્તા રહેશે.
- (૩) સરકારનો એવો અભિપ્રાય હોય કે તેમ કરવાનું જરૂરી અથવા ઇષ્ટ છે, ત્યારે તે, લેખિતમાં કારણોની નોંધ કરીને, પેટા-કલમ (૧)માં નિર્દિષ્ટ કર્યા પ્રમાણેની દંડની કોઈ રકમમાં યોગ્ય રીતે વધારો અથવા ઘટાડો કરી શકશે.
- (૪) કોઈપણ શાળા, આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓનું એક વર્ષની મુદત પછી ઉલ્લંઘન કરવાનું ચાલું રાખે, તો સરકાર, તેવી શાળા જેની સાથે જોડાયેલ હોય તે બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સંસ્થાને તેવી શાળાનું જોડાણ રદ કરવા માટે આદેશ કરી શકશે.
- (૫) સંબંધિત શાળાને સુનાવણીની તક આપવામાં આવી હોય તે સિવાય, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબનો કોઈપણ દંડ લાદવો જોઈશે નહિ.
- (૬) પ્રાથમિક શાળા નિયામકની કચેરી, ગુજરાત સરકારના નાયબ નિયામકના હોદ્દાથી ઉતરતા હોદ્દાના ન હોય તેવા અધિકારી, ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે તેવો દંડ વસૂલ કરી શકશે.
૯. આ અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ કરેલી હોય તે સિવાય, ગુજરાત રાજ્ય વિધાનમંડળે અધિનિયમિત કરેલા બીજા કોઈ કાયદામાં તેની સાથે ગમે તે અસંગત હોય તેમ છતાં, આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓ અમલમાં રહેશે.
૧૦. (૧) સરકાર, જાહેર હિતમાં, હુકમથી, હુકમમાં નિર્દિષ્ટ કરેલા કોઈ કેસમાં, આ અધિનિયમ હેઠળ તપાસ કરવાનો અથવા યોગ્ય કાર્યવાહી કરવાનો સક્ષમ સત્તાધિકારીને આદેશ આપી શકશે અને સક્ષમ સત્તાધિકારીએ, ઠરાવવામાં આવે તેટલી મુદતની અંદર તેણે કરેલી તપાસ અથવા કરેલી કાર્યવાહીના પરિણામ અંગેનો અહેવાલ સરકારને આપવો જોઈશે.
- (૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસેથી અહેવાલ મળ્યે, સરકાર પોતે યોગ્ય ગણે તેવો આદેશ આપશે અને આવો આદેશ આખરી અને બંધનકર્તા રહેશે.
૧૧. આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા કોઈ નિયમ અથવા હુકમ હેઠળ શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વક કરેલા અથવા કરવા ધારેલા કોઈપણ કૃત્યના સંબંધમાં, સક્ષમ સત્તાધિકારી, સરકાર અથવા તેના અધિકારીઓ સામે કોઈપણ દાવો, ફોજદારી કાર્યવાહી અથવા બીજી કાનૂની કાર્યવાહી માંડી શકાશે નહિ.
૧૨. (૧) સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, પૂર્વ-પ્રસિદ્ધિ પછી, આ અધિનિયમના હેતુઓ પાર પાડવા માટે નિયમો કરી શકશે.
- (૨) આ કલમ હેઠળ કરેલા તમામ નિયમો, તે કરવામાં આવે તે પછી બનતી ત્વરાએ, રાજ્ય વિધાનમંડળ સમક્ષ ઓછામાં ઓછા ત્રીસ દિવસ સુધી મૂકવા જોઈશે અને જે સત્રમાં તે નિયમો એવી રીતે મૂકવામાં આવે તે સત્ર અથવા ત્યાર પછી તરત આવતા સત્ર દરમિયાન રાજ્ય વિધાનમંડળ તેમાંથી જે કંઈ રદ કરે અથવા રાજ્ય વિધાનમંડળ તેમાં જે કોઈ ફેરફાર કરે તેને તે અધીન રહેશે.
- (૩) રાજ્ય વિધાનમંડળ એવી રીતે જે કંઈ રદ કરે અથવા તેમાં જે કોઈ ફેરફાર કરે તે રાજપત્રમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવશે અને તેમ થયે, તે અમલમાં આવશે.

મુશ્કેલીઓ
દૂર કરવાની
સત્તા.

૧૩.

(૧)

આ અધિનિયમની જોગવાઈઓનો અમલ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી ઊભી થાય, તો સરકાર, રાજપત્રમાં હુકમ પ્રસિદ્ધ કરીને, આ અધિનિયમના આરંભની તારીખથી બે વર્ષની મુદતની અંદર, મુશ્કેલી દૂર કરવા માટે પોતાને જરૂરી અથવા ઈષ્ટ જણાય તેવી આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ સાથે અસંગત ન હોય તેવી જોગવાઈઓ કરી શકશે.

(૨)

આ કલમ હેઠળ કરેલો દરેક હુકમ, તે કરવામાં આવે તે પછી બનતી ત્વરાએ, રાજ્ય વિધાનમંડળના ગૃહ સમક્ષ મૂકવો જોઈશે.

